

CZU 028.02=135.1

LECTURA CA O (POSIBILĂ) FORMĂ DE PROCRASTINARE?

*Ivan PILCHIN,
redactor-șef*

Când și în ce măsură actul lecturii poate fi considerat o formă de procrastinare, adică de amânare a unei activități obligatorii cu prețul scufundării eliberatoare în cărți? De exemplu, atunci când, în locul unor lecturi de specialitate, care cer un efort de concentrare, se alege o lectură de alternativă, mai captivantă și degajată, dar care totuși întârzie sarcina principală fără să pară că timpul a fost pierdut în zadar. Pe termen scurt, schimbarea registrului de lectură poate aduce, bineînțeles, un anumit confort emoțional, însă presiunea interioară că sarcina (atenuată de lectură de plăcere) nu este încă făcută, inevitabil crește.

Fenomenul amânării unei lecturi printr-o altă lectură îl cunosc, mai ales, cercetătorii, studenții, toți cei pentru care conținutul unei cărți este un teren de analiză, interpretare, de muncă intelectuală asiduă și responsabilă, care cere atenție susținută, dar implică și riscul de a nu înțelege materialul din prima etc. O carte citită în voie pe lângă lectura obligatorie (suprapusă uneori cu presiunea termenelor-limită, examenelor etc.) poate înșela, deși atractivă, anume prin faptul că face parte dintr-o activitate aparent utilă, de învățare. Însă lectura devine procrastinare tocmai în momentul în care ea este aleasă voluntar în locul pasului necesar (începerea unei cercetări, structurarea unui studiu, scrierea unui articol, parcurgerea unui volum de informații obligatorii pentru formare etc.), funcționând ca o formă de evitare mascată printr-o activitate considerată, în general, drept utilă.

Lectura materialelor de specialitate solicită memoria și capacitatea de asimilare, necesită instrumente aplicate pentru învățare și integrare a materiei citite în produse noi (studii, articole, prezentări, conferințe etc.). În consecință, atunci când complexitatea

depășește resursele mentale și emoționale ale cititorului, când încărcarea cognitivă devine solicitantă (mai ales în cazul insuficienței cunoștințelor anterioare, a experienței, a planificării riguroase, a disciplinei de muncă sau a motivației exterioare), apar oboseala firească și încercarea de retragere. În acest caz, lectura din alt domeniu (ficțiune de nișă, cărți de popularizare, biografii romanțate etc.) devine o adevărată odihnă. Pentru că, atunci când o sarcină de lectură trece la categoria „trebuie”, percepția interioară a libertății scade și apare impulsul involuntar sau intuitiv de recuperare a autonomiei în alegerea lecturilor.

În același timp, cititul ca o formă benefică de procrastinare are și o oarecare legitimitate culturală. Adeseori putem auzi sau citi despre motivarea actului lecturii prin dorința de a găsi o metodă plăcută (și utilă) de relaxare, de refacere în tihna însingurării, de *loisir* acceptat social. Astăzi, aceasta este văzută adesea și drept un indicator de participare culturală (în bibliotecă sau la târguri de carte), ceea ce îi întărește prestigiul social.

Lectura ca o (posibilă) formă de procrastinare nu este, în fond, un defect al lecturii, ci o schimbare de funcție a acesteia, transformarea ei dintr-un mijloc pentru obținerea unui scop (învățare, documentare, autocultivare, reflecție) într-un mecanism afectiv de reglare (imediată, dar temporară) a disconfortului legat de presiunea unei acțiuni obligatorii și solicitante. Nu o renunțare, ci o pauză necesară, un răgaz provizoriu, o compensare de scurtă durată, după care putem reveni la munca cititului ca la o nouă (și continuă) provocare.